

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-08

Ärendenummer SMF-2025-00687

Handläggare

Maria Lundin

E-post: maria.lundin@stadsmiljo.goteborg.se

Medverkan i Göteborgs stads medborgarråd 2025

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden beslutar att delta i medborgarråd med temat ”En grönare stad som är mer tillgänglig för alla” samt att ta emot medborgarrådets rekommendationer.

Sammanfattning

Göteborgs Stad, genom miljöförvaltningen och förvaltningen för demokrati och medborgarservice, planerar att genomföra ett medborgarråd med temat "En grönare stad som är mer tillgänglig för alla". Stadsmiljönämnden ska ta ställning till sitt deltagande i rådet, där invånare, genom djupgående dialog och faktabaserad diskussion, bidrar med rekommendationer till stadens planering och utveckling. Metoden främjar representativitet, jämlikhet, inkludering och stärker invånarnas förtroende för stadens beslutsprocesser och skapar förutsättningar för minskad polarisering genom ömsesidig förståelse. Stadsmiljönämndens presidiums ledamöter förväntas delta vid minst två möten och stadsmiljönämnden ansvarar för att ta emot och överväga medborgarrådets rekommendationer. Medborgarråd lyssnar in invånarnas behov, livserfarenheter och lokala kännedom för att bredda framtida beslutsunderlag och bidrar på så sätt till minskad polarisering och ökad tillit mellan invånarna och till staden. Därigenom kan det vara ett verktyg för att öka acceptansen för omställning för att skapa en mer robust och attraktiv stad.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Genom att i tidigt skede fånga in invånares perspektiv och identifiera potentiella målkonflikter kan medborgarråd bidra till effektivare planeringsprocesser och undvika kostsamma omplaneringar eller överklaganden.

Miljöförvaltningen och förvaltningen för demokrati och medborgarservice finansierar processledning och ersättning till deltagande medborgare och förtroendevalda. Stadsmiljöförvaltningen bidrar med personal för planering och genomförande av kunskapshöjande insatser vid träffarna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Medborgarråd skapar förutsättningar för att väga in fler perspektiv i den ekologiska dimensionen, exempelvis invånares syn på grönstruktur och mobilitet. Detta ligger i linje med Göteborgs Stads klimatstrategiska arbete och miljömål. I synnerhet kan detta bidra till att öka förståelsen för nödvändiga åtgärder som exempelvis förtätning eller trafikomställning.

Bedömning ur social dimension

Att delta i stadens medborgarråd ligger väl i linje med § 5 stadsmiljönämndens reglemente som anger att nämnden aktivt ska skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i sin verksamhet för kommunens invånare. Nämnden ska nyttja stadens infrastruktur för detta.

Genom att deltagare väljs ut representativt genom exempelvis lottning ges fler människor oavsett kön, ålder, socioekonomisk bakgrund, funktionsförmåga eller ursprung möjlighet att delta i stadsutvecklingen på lika villkor. Medborgarråd har potential att bidra positivt till den sociala dimensionen genom att medborgare inkluderas på lika villkor. Delaktighet i beslut som påverkar den egna livsmiljön stärker människors känsla av meningsfullhet och tillhörighet, vilket i förlängningen kan främja psykisk hälsa och ökat samhällsengagemang.

Ett medborgarråd kan bidra till flera grundläggande demokratiska värden, såsom ökad delaktighet, ömsesidig förståelse, jämlik representation och ökad legitimitet i beslutsfattande.

Samverkan

Ingen samverkan med fackliga organisationer har genomförts.

Ärendet

Vid stadsmiljönämndens presidiummöte 2025-04-03 initierade nämndens ordförande stadsmiljöförvaltningen att bereda ett beslutsunderlag för stadsmiljönämndens deltagande i staden medborgarråd. Medborgarrådet genomförs av miljöförvaltningen och förvaltningen för demokrati och medborgarservice. Stadsmiljönämnden ska i ärendet ta ställning till nämndens deltagande i medborgarråd på temat ”En grönare stad som är mer tillgänglig för alla”. Att delta i medborgarrådet innebär att staden bjuder in medborgare att ta del av kunskap och information om ett på förhand definierat tema som rådet sedan samttalar om. Rådet kommer med rekommendationer kring temat och nämnden åtar sig att ta emot de rekommendationer som medborgarrådet kommer med. Allt behöver inte genomföras men det behöver finnas en öppenhet för omhändertagande av de rekommendationer som medborgarrådet kommer med.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund till medborgarråd som metod

Medborgarråd är en metod som bygger på djupgående diskussioner som möjliggör för gemensamt utvecklande av tankar och idéer. Metoden används för att lyssna in invånarnas behov, livserfarenheter och lokala kännedom för att bredda framtida beslutsunderlag bland annat utifrån användarvänlighet, underrepresenterade grupperns rättigheter och behov men också att bidra till minskad polarisering och ökad tillit mellan invånare och till staden. Genom användandet av en sådan metod kan staden bidra till mer representativa, inkluderande och hållbara beslut. Detta gör metoden till ett värdefullt verktyg i omställningen till ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle, vilket stöds av forskning och tillämpning av metoden i andra länder.

Tidigare genomfört medborgarråd i Göteborg

Under 2024 genomfördes ett första medborgarråd i Göteborg på temat ”Hur kan göteborgarna bli mer delaktiga i stadens miljö- och klimatarbete?”. Inför detta råd erbjöds 7000 göteborgare möjlighet att anmäla intresse om att delta och 40 personer valdes sedan ut. Deltagarna deltog vid tre lördagar där de blev insatta i olika miljö- och demokratifrågor och fick genom föredrag, diskussioner och värderingsövningar reflektera och samtala om frågeställningen. Till processen hör att medborgarrådet gemensamt når fram till vilka rekommendationer man vill gå vidare med och överlämna till uppdragsgivaren. Vid det genomförda medborgarrådet deltog presidierna för miljö- och klimatnämnden och nämnden för demokrati och medborgarservice vid första och sista träffen för att bidra till tillit och lyssna till, och officiellt motta, rådets rekommendationer.

Göteborgs stads budget 2025

I Göteborgs stads budget 2025 anges att nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt med delaktighet, inflytande och löpande medborgardialog samt bidra till det kommunövergripande demokratiuppdraget. Medborgardialogerna ska genomföras så att även grupper som sällan kommer till tals blir inkluderade och att dessa grupper deltagande särskilt säkerställs i medborgarrådet. Miljö- och klimatnämnden och nämnden för demokrati och medborgarservice har också fått två uppdrag kopplade till medborgarråd och omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Medborgarråd som metod inom stadsmiljönämndens ansvarsområde

Metoden medborgarråd lämpar sig bäst för frågeställningar som är stora och brännande, som innehåller ett tydligt dilemma, en komplexitet eller där det finns en tydlig skillnad i

åsikter, synsätt och värderingar mellan olika människor och befolkningsgrupper. Flera frågor rörande stadsutvecklingen är av sådan karaktär som skulle vara lämpliga att hantera i ett medborgarråd. Stadsmiljönämnden och stadsmiljöförvaltningen möter ofta medborgare som känner frustration över att omställningen mot en mer hållbar stad inte går snabbare men också medborgare som upplever att deras förutsättningar att leva och vistas i staden försämras genom omställningsarbetet mot ett mer hållbart samhälle. Förvaltningen ser att ett användande av medborgarråd som metod kan hjälpa staden att komma framåt i arbetet med att skapa en mer robust och attraktiv stad.

Tema för medborgarråd

Temat för Göteborgs stads medborgarråd 2025 föreslås vara ”En grönare stad som är mer tillgänglig för alla”. Såväl användandet av metoden som temat knyter an till flera av kommunfullmäktiges mål för Göteborgs stad.

Inför medborgarrådet kommer en konkret frågeställning att formuleras. Denna ska fånga de inneboende spänningar som kan finnas inom temat. Exempel på frågeställning kan vara ”Hur prioriterar vi stadens yta för att skapa en grön och tillgänglig stad för alla?”

Åtagande för stadsmiljönämnden vid deltagande i medborgarråd

Deltagande i ett medborgarråd innebär en förväntan på deltagande från nämndens presidiums ledamöter vid åtminstone två av medborgarrådets träffar (det första och sista). Efter medborgarrådet ansvarar nämnden/kommunen för att ta emot de rekommendationer som framkommit. Medborgarrådet kan vara rådgivande men ansvaret för att genomföra beslut ligger alltid hos kommunen.

Förvaltningens bedömning

Ett medborgarråd samlar en mångfald av röster – inte enbart de mest organiserade eller resursstarka – och möjliggör ett mer nyanserat och rättvist beslutsunderlag. Formatet främjar informerade samtal där deltagare får tillgång till saklig information samt möjlighet att ta del av olika perspektiv innan de formar sina rekommendationer. Det skapar förutsättningar för ömsesidig förståelse och minskad polarisering i frågor som annars riskerar att splittra invånare.

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att förvaltningens ansvarsområden lämpar sig bra att hantera inom ramen för ett medborgarråd och att det kan hjälpa staden att hitta vägar framåt i omställningen till en mer robust och attraktiv stad och i arbetet att finna förståelse och acceptans för denna omställning.

Josefine Johansson

Avdelningschef

Anders Ramsby

Förvaltningsdirektör